

Extramaterial till Upptäck Historia – facit

Senare delen av 1800-talet
till början av 1900-talet.

EXTRAMATERIAL

**Extramaterial till
Upptäck Historia**

Senare delen av 1800-talet
till början av 1900-talet.

Liber

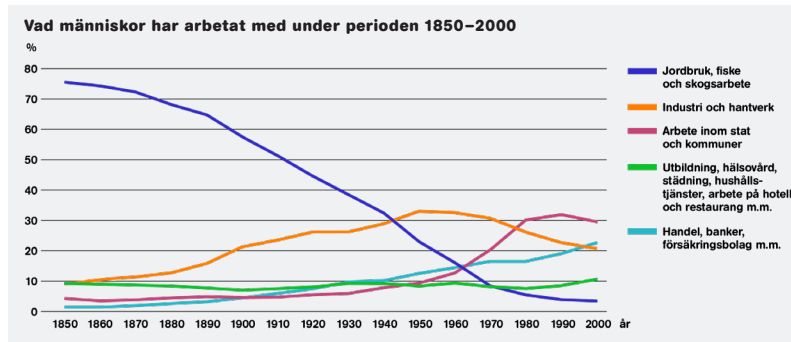
Upptäck Historia isbn 978-91-47-12358-2 © Petter Ljunggren och Liber AB Får kopieras

Sverige blir ett industrisamhälle

Sidan 1

1. Före mitten av 1800-talet bodde de flesta på landsbygden. På 1850-talet ändrades det. Många flyttade till städer och började arbeta på fabriker. Sverige omvandlades från ett lantbrukssamhälle till ett industrisamhälle.

2.

Till exempel:

- På 1700-talet arbetade de flesta människor i Sverige med jord- eller skogsbruk.
- Ungefär 1930 är det lika många som arbetar inom industri och hantverk som med jord- och skogsbruk.
- Från 1850-talet arbetar fler och fler inom industrin, men sedan 1960-talet är det färre och färre som gör det.
- Från 1960-talet sker en kraftig ökning av arbeten inom stat och kommuner.
- Från 1980-talet arbetar fler och fler inom utbildning, hälsovård och tjänster samt inom handel, banker och med försäkringar.

Sidan 2

3. Export betyder att sälja till andra länder.

4. a) Industrierna behövde virke till allt som skulle byggas. Det fanns inte så mycket skog i andra länder. I Sverige fanns mycket skog, så det kunde vi sälja.
- b) Man fällde trädet i skogen och körde det till älven. Stocke flottades sedan på älven ned till sågverket som låg vid kusten. På sågverket gjordes plankor av stocken. Plankorna fraktades sedan till England med ångfartyg.

5. Havre, järn och trävaror.

6. Man började tillverka olika saker av råvarorna, till exempel papper och maskiner till jordbruket. De moderna maskinerna i jordbruket gjorde att man kunde producera mera mat. Under slutet av 1800-talet uppfanns elektriciteten och då gick det ännu snabbare att producera varor. Arbetarna kunde arbeta på fabriken dygnet runt.

7.

Uppfinnare	Uppfinning	Vad används uppfinningen till?
Gustav de Laval	separatorn	Att separera grädden från mjölken.
Johan P Johansson	Bahco-verktyg	Verktyg och sågar
Lars Magnus Ericsson	telefonen	Att ringa.
Alfred Nobel	dynamit	Att spränga effektivt och säkert.

Nya maktförhållanden i Sverige

Sidan 4

8. Exempel på svar:

En fattig kvinna: Jag måste försöka få jobb på fabriken även om det är ett hårt jobb. Annars kanske jag måste sälja min kropp och det vill jag absolut inte.

Ett barn från arbetarklassen: Vi har det så fattigt hemma att jag måste hjälpa till genom att arbeta. Det är tungt och hårt och vi tjänar inte så mycket.

En kvinna från medelklassen: Jag tycker det är förfärligt att vi kvinnor inte får vara med och bestämma. Jag arbetar för att vi kvinnor också ska få rösta.

En bonde: Jag tycker inte om de nya fabrikena. De tar arbetskraften ifrån mig. Jag vill att det ska vara som det alltid har varit.

En borgare: Det här landet ska utvecklas och bygga många industrier. Då kan vi tjäna mycket pengar. Vi borgare har fått det mycket bättre sedan det började byggas industrier.

Sidan 5

9. Exempel på svar:

Kvinnorna fick arva på samma sätt som männen.

Kvinnor fick arbeta som lärare.

En ogift kvinna blev myndig.

Männen får inte slå sina hustrur.

Kvinnor får ta studenten.

Kvinnor fick ta hand om sin egen inkomst.

Kvinnor får rösta.

10. a) Arbetarna som var med i fackföreningar.

b) Många arbetade 10–14 timmar varje dygn på tunga och farliga jobb. När de gick ihop i fackföreningar vågade de ställa krav på bättre arbetsförhållanden.

11. En fackförening är en förening för alla som har samma typ av jobb.

12. **Likheter:** Båda vill omvandla samhället så att arbetarna fick bättre villkor.

Skillnader: Socialisterna ville omvandla samhället genom en revolution, men socialdemokraterna ville omvandla samhället på demokratisk väg.

13. I Sverige (år 2023) har vi haft allmän rösträtt för män i 114 år och för kvinnor i 102 år.

Emigrationen till USA

Sidan 6

14. Exempel på svar:

- I Amerika fanns religionsfrihet, man fick utöva sin religion hur man ville.
- Det var brist på åkermark i Sverige.
- Det hade varit missväxt i Sverige. Många var fattiga och svalt.
- I USA hade industrialiseringen kommit längre, så det var lättare att få jobb där än i Sverige.
- USA ansågs vara ett mer jämlikt samhälle.

15. Exempel på svar från den det gått bra för:

Kära vänner och släktingar! Vi har fått det så bra här i Amerika. Vi har fått mark som vi kan odla på och skog som vi kan bruka. Det växer bra här och vi mår bra.
Kära hälsningar ...

Exempel på svar från en som det inte gått bra för:

Kära vänner och släktingar! Åk inte hit. Resan över Atlanten var förfärlig och många blev sjuka och dog. Vi har svårt att få arbete som räcker för att försörja oss och vi bor i dåliga och smutsiga hus.
Kära hälsningar ...

Sidan 7

16. a) Han har blivit lurad av Erik Petterson som ordnade resan över till USA. Petterson tog mycket betalt, men lät dem åka med en sämre båt och ett sämre tåg än vad han lovat dem.
Då kunde så att han kunde ta pengarna själv.

b)

Påstående	sant	falskt
Alla som reste till Amerika blev lurade dit.		x
En del av dem som åkte till Amerika blev sjuka och dog.	x	
Det fanns personer som lurade andra på pengar när de ordnade resor till Amerika.	x	
Man åkte flyg för att komma till Amerika.		x
I USA fanns tåg år 1854.	x	

c) En del av dem som åkte till Amerika blev lurade dit.
Man åkte båt för att komma till Amerika.

Nationalism och historiebruk

Sidan 8

17. a) Att känna samhörighet med sitt land.
b) De som hade makt och bestämde var oroliga över att arbetarna kände mer gemenskap med arbetare i andra länder än med sitt land.
18. Man ville skapa en stolt nationalkänsla och visa hur det ursprungliga Sverige sett ut.
19. Exempel på svar:
- Sverigedemokraterna
 - Nationaldagen
 - Olika idrottslandslag och att vi då gärna klär oss i gult och blått om vi är publik.
 - Flaggor på bussar vid helger

Sidan 9

20. a) I mitten av bilden ser man Gustav Vasa på en vit vacker häst. Det är en ljushårig Gustav Vasa som rider in i Stockholm. Borgarna i staden välkomnar honom genom att ge honom en nyckel. Bakom kungen finns både bönder och legoknektar.
b) Inom nationalismen ville man hylla det svenska genom att visa på framgångsrika kungar. Gustav Vasa har målats som vad man tänker är en "typisk svensk" med ljust hår och skägg.
21. a) Man menar att Karl XII står på deras sida och försvarar det de anser vara svenskt mot det osvenska, till exempel invandrare.
b) Karl XII hade en tysk pappa och en dansk mamma. På Karl XII:s tid fanns det gott om folk från olika länder i Stockholm.
22. Att vi lär oss av det som hänt och att det vi gör idag påverkar hur det blir i framtiden.